

Chuyển giao công nghệ từ trường đại học: kinh nghiệm Brazil

Thành lập bộ phận chuyên trách chuyển giao công nghệ, định hướng nghiên cứu ứng dụng theo nhu cầu khách hàng, tập trung khai thác yếu tố quyền sở hữu trí tuệ để đưa thành quả nghiên cứu vào đời sống, thúc đẩy sáng tạo là bài học từ Đại học Campinas (Brazil).

Để thành quả nghiên cứu và công nghệ mới ứng dụng vào đời sống, hầu hết các trường đại học trên thế giới đều thông qua bộ phận chuyển giao công nghệ. Đại học Campinas (University of Campinas – Unicamp), thành lập năm 1966, bang Campinas - Brazil cũng không ngoại lệ. Năm 2003, Unicamp thành lập Unicamp Innovation Agency (được gọi là Inova), là cơ quan chuyển giao công nghệ đầu tiên được thành lập trong trường đại học ở Brazil. Inova đã tạo nên chuyển biến mạnh mẽ hoạt động bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ và chuyển giao công nghệ của Unicamp.

Quyền sở hữu trí tuệ - nền tảng để chuyển giao công nghệ

Lĩnh vực đào tạo và nghiên cứu của Unicamp rất rộng, đặc biệt là về sức khỏe, sản xuất công nghiệp, công nghệ thông tin, hóa chất, nông nghiệp và khai thác nguồn lực tự nhiên,... Mục tiêu của Inova là đẩy mạnh hợp tác giữa Unicamp - doanh nghiệp - cơ quan nhà nước và các tổ chức đào tạo, nghiên cứu khác để ứng dụng công nghệ mới trong phát triển kinh tế - xã hội Brazil. Nhiệm vụ chủ yếu của Inova là thay mặt Unicamp

quản lý và thực hiện việc bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ trong nước và quốc tế; chuyển giao công nghệ; quản lý Vườn ươm Unicamp, quản lý Công viên khoa học và công nghệ Unicamp. Nhân lực của Inova khoảng 50 người, thực hiện các hoạt động liên quan đến phát triển sáng tạo của 22 trung tâm nghiên cứu thuộc Unicamp với hơn 2.000 chuyên gia.

Inova xem quyền sở hữu trí tuệ là công cụ cần thiết để phổ biến kiến thức, và biến kiến thức trở nên hữu ích trong xã hội bằng việc thúc đẩy chuyển giao công nghệ đến doanh nghiệp.

Quá trình bảo vệ tài sản trí tuệ của Unicamp bắt đầu từ năm 1989, khi lần đầu nộp đơn đăng ký bảo hộ 3 sáng chế tại Tổ chức Sở hữu Công nghiệp quốc gia Brazil (INPI - Brazil's National Institute of Industrial Property). 5 năm sau khi Inova được thành lập, số lượng sáng chế Unicamp đăng ký mới tại INPI tăng mạnh với 249 sáng chế, 35 nhãn hiệu hàng hóa, 36 phần mềm máy tính. Về bảo hộ sáng chế quốc tế, trước khi Inova được thành lập, Unicamp chỉ có 1 đơn đăng ký bảo hộ sáng chế quốc tế; sau 5 năm thành lập Inova, đã đăng ký mới 19

sáng chế bảo hộ quốc tế theo PCT (Patent Cooperation Treaty). Tính đến năm 2007, Unicamp đã đăng ký hơn 500 sáng chế, hiện là đơn vị hàng đầu ở Brazil cũng như châu Mỹ La Tinh trong việc bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ trong nước và quốc tế.

Quyền sở hữu trí tuệ được xem là công cụ cần thiết để chuyển giao công nghệ, phát triển sáng tạo và là cầu nối giữa trường đại học và doanh nghiệp. Giáo sư Fernando Galembeck tại Unicamp, nhà sáng chế có 2 công nghệ đã cấp phép sử dụng cho doanh nghiệp, cho rằng việc chuyển giao công nghệ là “*cực kỳ quan trọng*” để nghiên cứu được tiến hành, mang đến “*nguồn lực gia tăng đáng kể*” và giúp sáng tạo bởi “*sự động viên tinh thần và mối quan tâm thực sự đến kết quả*”. Ông nhấn mạnh “*Nếu chúng tôi không bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ, những sáng chế sẽ không là sản phẩm hàng hóa thực sự. Và nếu chúng tôi chỉ công bố kết quả nghiên cứu, chúng tôi sẽ không được hưởng thành quả nghiên cứu của mình*”.

Chỉ trong thời gian rất ngắn sau khi Inova được thành lập, hoạt động chuyển giao công nghệ tại Unicamp gia tăng đáng kể và Unicamp hiện là một trong những đơn vị hàng đầu về sở hữu sáng chế và hoạt động nhượng quyền sở hữu công nghiệp ở Brazil.

Tiến hành chuyển giao công nghệ, Inova đàm phán cấp phép sử dụng công nghệ cho các doanh nghiệp, hỗ trợ các nhà nghiên cứu của Unicamp trong việc chuyển nhượng các sáng chế, thúc đẩy nghiên cứu và triển khai. Inova luôn cố gắng cung cấp công nghệ đã được bảo vệ quyền sở hữu. Mặt khác, thay vì chỉ đưa công nghệ của Unicamp ra thị trường, Inova tập trung ưu tiên vào nhu cầu khách hàng thông qua khảo sát nhu cầu thị trường để tìm giải pháp phù hợp để cung

ứng. Một yếu tố nữa giúp Inova thành công là nguồn nhân lực. Nhóm chịu trách nhiệm thương mại là những người đã được huấn luyện các kỹ năng đặc biệt trong kinh doanh, đàm phán, điều tra thị trường, đánh giá,... Sau 5 năm hoạt động, Inova đã thực hiện được 192 thỏa thuận chuyển giao công nghệ, 39 hợp đồng cấp phép sử dụng công nghệ.

Kích thích sáng tạo với đòn bẩy tài chính

Các giáo sư, nhà sáng chế hầu hết ít có kinh nghiệm về việc thương mại hóa các kết quả nghiên cứu, và ít có khả năng biến chúng trở nên hiệu quả thật sự về mặt kinh tế và xã hội. Do vậy, Unicamp và các nhà sáng chế cần thông qua Inova để thương mại hóa công nghệ và nhận một phần phí chuyển nhượng để tiếp tục hoạt động sáng tạo.

Theo luật của Brazil, người sử dụng lao động được quyền sở hữu toàn bộ kết quả sáng tạo của người lao động, nên Unicamp sở hữu toàn bộ kết quả nghiên cứu phát sinh từ nguồn nhân lực của trường. Đối với các nghiên cứu do Unicamp tài trợ, quyền sở hữu được chia sẻ 50/50, trường hợp đối tác muốn sở hữu toàn bộ, Inova sẽ thay mặt Unicamp giải quyết bằng cách nhượng lại phần sở hữu của Unicamp cho đối tác. Luật cũng quy định, trong khu vực nhà nước, nhà sáng chế sẽ nhận tiền bản quyền tác giả từ 5% - 33% tiền bản quyền (hay thu nhập chuyển nhượng) khi cấp phép sử dụng công nghệ. Để thúc đẩy sáng tạo, Unicamp đảm bảo tác giả sẽ nhận được 33% tiền bản quyền.

Hoạt động của Inova đã mang lại nhiều lợi ích cho Unicamp. Việc cấp phép sử dụng công nghệ mang đến nguồn thu nhập cần thiết, tạo điều kiện cho các nhà nghiên cứu tiếp tục sáng tạo công nghệ mới. Chính nhờ có các công nghệ mới nên Inova có thể phát triển thêm nhiều đối tác khác để phát triển hoạt động chuyển giao công nghệ. Thí dụ, Inova đã thỏa thuận hợp tác với Aché Laboratórios (Aché) để khai thác công nghệ về tổng hợp insulin để chữa trị bệnh đái tháo đường do giáo sư Licio Velloso (khoa Y) sáng tạo. Nhận thấy tầm quan trọng và những tác động to lớn đến xã hội của công nghệ này, Aché đã trả 2 triệu real Brazil (BRL) để phát triển và thương mại loại thuốc mới này (1 USD # 3,1 BRL). Đến năm 2008, Unicamp đã hợp tác với hơn 30 doanh nghiệp và cơ quan khác nhau.

Hoạt động của Inova cũng mang lại nhiều lợi ích cho doanh nghiệp. Dưới áp lực cạnh tranh trong và ngoài nước, nhiều doanh nghiệp Brazil tìm kiếm những ý tưởng và công nghệ mới để phát triển sản phẩm mới mà không cần phải đầu tư nhiều nguồn lực cho nghiên cứu và triển khai nhờ vào sự hợp tác với các trường đại học. Inova tạo gắn kết giữa trường đại học và doanh nghiệp, mang lại lợi ích cho cả hai, một bên có công nghệ mới để sử dụng và một bên thêm cơ hội để sáng tạo, phát triển công nghệ mới. □

Kết quả hoạt động của Inova sau 5 năm thành lập

192 thỏa thuận chuyển giao công nghệ;

39 Hợp đồng cấp phép sử dụng công nghệ;

249 sáng chế đăng ký mới tại INPI;

19 sáng chế đăng ký mới theo PCT;

35 nhãn hiệu hàng hóa đăng ký mới;

36 chương trình máy tính đăng ký mới;

11 công ty khởi nghiệp tốt nghiệp;

20 triệu USD cho các dự án nghiên cứu.

Nguồn: *Inova; Presentation at the IP UniLink Project Meeting; Campinas, 2009.*